

Prof. dr hab. Krystyna Śreniowska (1914-2013)

Profesor Krystyna Śreniowska urodziła się 21 listopada 1914 r. we Lwowie, w rodzinie inteligenckiej. W 1933 r. ukończyła szkołę średnią – prywatne gimnazjum żeńskie im. A. Mickiewicza i wkrótce potem rozpoczęła studia historyczne na Uniwersytecie im. Jana Kazimierza. Studiowała historię, a jednocześnie Uzupełniające Studium Dyplomatyczne na Wydziale Prawa UJK. To ostatnie ukończyła w 1936 r. W trakcie studiów uczestniczyła w seminariach Stanisława Zakrzewskiego, a po jego śmierci – Ludwika Kolankowskiego. Pod kierunkiem profesora Kolankowskiego w 1937 r. napisała pracę magisterską o działalności reformacyjnej i kulturalnej Mikołaja Radziwiłła Czarnego. Faktycznym jej mistrzem był jednak Kazimierz Tyszkowski – docent UJK i kustosz Ossolineum. Jeszcze przed wybuchem wojny rozpoczęła pracę jako sekretarz w redakcji „Kwartalnika Historycznego”, kierowanej wówczas przez wspomnianego K. Tyszkowskiego. Po roku pracy przeniosła się do Krakowa. Młoda adeptka historii odbyła w Krakowie początkowo dwumiesięczną, bezpłatną praktykę w Bibliotece Muzeum Czartoryskich, a następnie w Bibliotece Jagiellońskiej. Jednocześnie zbierała materiały do przyszłej pracy doktorskiej, która miała być poświęcona Piotrowi Kmicie z Wiśnicza. Temat został uzgodniony z L. Kolankowskim, jednak zebrane materiały zaginęły w zawierusze wojennej.

Wybuch II wojny światowej zastał przyszłą Panią Profesor we Lwowie. Przez pewien czas pracowała w pozostającym wówczas pod władzą radziecką Ossolineum. Tam ponownie podjęła współpracę z K. Tyszkowskim w dziale rękopisów. Wiosną 1942 r. przeniosła się do Krakowa, następnie do Warszawy. W okupowanej stolicy zaangażowała się w tajne nauczanie w gimnazjum im. B. Limanowskiego na Żoliborzu. 1 sierpnia 1944 r. wybuchło Powstanie Warszawskie. K. Śreniowska pracowała w powstańczej kuchni. Po upadku powstania via obóz w Pruszkowie, znalazła się na wsi, w Sieprawiu, niedaleko Myślenic, gdzie doczekała ostatecznej klęski Niemców.

Po 1945 r. K. Śreniowska związała się na trwale z łódzkim ośrodkiem akademickim. Tak jak dla wielu przybyszów, Łódź była dla niej zupełnie obcym miastem, w żadnym stopniu niepodobnym do rodzinnego Lwowa. Dawała jednak możliwość pewnej stabilizacji i szansę pracy na organizowanym – nowym uniwersytecie. W Uniwersytecie Łódzkim K. Śreniowska nawiązała współpracę z Marianem H. Serejskim, kierującym Katedrą Historii Społecznej Starożytności i Średniowiecza, po 1945 r. twórcą polskich badań z zakresu historii historiografii. Z łódzką uczelnią związana była przez następne czterdzieści lat, aż do 1985 r., z krótką przerwą na pracę w Instytucie Historii PAN (1953–1961). Tutaj w 1956 r. uzyskała stopień doktora (wówczas kandydata nauk), w oparciu o pracę o Stanisławie Zakrzewskim: *Stanisław Zakrzewski. Przyczynek do charakterystyki prądów ideologicznych w historiografii polskiej (1893-1936)*, Łódź 1956, a w 1964 r. habilitowała się na podstawie rozprawy o kulcie Tadeusza Kościuszki *Kościuszko. Kształtowanie poglądów na bohatera narodowego 1794-1894*, Warszawa 1964, II wyd. zmienione i uzupełnione, Warszawa 1973, i uzyskała stopień docenta.

W roku akademickim 1974/1975 Rada Wydziału Filozoficzno-Historycznego powzięła uchwałę w sprawie wszczęcia postępowania o nadaniu ówczesnej docent K. Śreniowskiej tytułu profesora nadzwyczajnego. Z przyczyn pozanaukowych, mimo pozytywnych opinii cenionych specjalistów, decyzją ówczesnych władz dziekańskich, wniosku nie skierowano do Senatu UŁ. Nie ulega wątpliwości, że postępowanie ówczesnych władz dziekańskich było dla Pani Profesor krzywdzące i obraźliwe. W 1991 r. z inicjatywy ówczesnego dziekana – prof. Wiesława Pusia złożony został drugi wniosek w tej sprawie. I tym razem opinie specjalistów nie budziły żadnych wątpliwości. W 1992 r., już w III Rzeczypospolitej, K. Śreniowska uzyskała nominację profesorską.

W dorobku naukowym Pani Profesor wyróżnić można kilka wątków tematycznych. Pierwszy z nich łączy się z dziejami Polski Jagiellońskiej. Tej problematyce poświęcone były jej pierwsze prace, publikowane przed 1939 rokiem. Drugi dotyczy klasycznie rozumianej historii historiografii. Wreszcie trzeci koncentruje się wokół studiów nad pamięcią czy świadomością historyczną. Krystyna Śreniowska należy obok Mariana H. Serejskiego, Jana Adamusa, Franciszka Bronowskiego, Andrzeja F. Grabskiego i Józefa Dutkiewicza, do czołowych reprezentantów dobrze znanego w skali ogólnopolskiej łódzkiego ośrodka badań historiograficznych.

Przez lata pracy na Uniwersytecie Łódzkim Pani Profesor dobrze zasłużyła się społeczności akademickiej. W latach 1969–1973 była kierownikiem Studium Zaocznego przy Wydziale Filozoficzno-Historycznym. W okresie 1981–1985 pełniła funkcję wicedyrektora Instytutu Historii. Ówcześni studenci, zapamiętali ją z tych lat jako osobę niezwykle życzliwą i sprzyjającą odradzaniu się niezależnego życia studenckiego. W drugiej połowie lat siedemdziesiątych i w latach osiemdziesiątych była jednym z nielicznych samodzielnych pracowników Instytutu Historii, którzy zaangażowali się otwarcie w działalność opozycyjną. Wspierała inicjatywy Komitetu Obrony Robotników, była członkiem NSZZ „Solidarność”, jako ekspert pomagała studentom w trakcie strajków z lat 1980/1981. Czyniła to ze świadomością towarzyszących określonemu wyborowi konsekwencji, często bardzo dla niej dotkliwych.

Przez lata prowadziła w Instytucie Historii seminarium magisterskie, a potem także doktorskie z dziedziny historii historiografii. Była promotorem dwóch rozpraw doktorskich. Przez wiele lat na studiach dziennych i zaocznych uczyła kolejne pokolenia studentów podstaw warsztatu historycznego i kultury metodologicznej, prowadząc zajęcia z historii historiografii, metodologii historii i wstępu do badań historycznych. Za swoje osiągnięcia dydaktyczne i organizacyjne została odznaczona m.in.: Złotym Krzyżem Zasługi (1973); Medalem Uniwersytetu Łódzkiego „W służbie społeczeństwa i nauki” (1975) oraz Nagrodą Ministra Szkolnictwa Wyższego (1972).

Profesor Krystyna Śreniowska zmarła 12 maja 2013 r. w Łodzi.

prof. dr hab. Rafał Stobiecki